

1968 (2023-2024) – Nr. 1
ingediend op 23 januari 2024 (2023-2024)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Kristof Slagmulder,
Johan Danen en Loes Vandromme

over het volwassenenonderwijs

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçın;
Jean-Jacques De Gucht, Bob Savenberg;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Steven Coenegrachts, Willem-Frederik Schiltz;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door de centra voor volwassenenonderwijs en Ligo Centra voor Basiseducatie	4
1.	Flexibel aanbod	4
2.	Zorg	5
3.	Versterk de mogelijkheden van outreachend werken	7
4.	Personeelsstatuut	8
5.	Werkingsmiddelen-infrastructuur-omkadering	9
6.	Samengevat.....	11
II.	Bespreking.....	11
1.	Tussenkomen van de leden	11
1.1.	Loes Vandromme	11
1.2.	Johan Danen	13
1.3.	Thijs Verbeugt.....	14
1.4.	Kristof Slagmulder	15
1.5.	Karolien Grosemans	15
1.6.	Arnout Coel	17
1.7.	Jan Laeremans	17
2.	Antwoorden van het volwassenenonderwijs.....	17
3.	Replieken van de leden en bijkomende antwoorden.....	20
	Gebruikte afkortingen	25

Op 30 november 2023 organiseerde de Commissie voor Onderwijs een hoorzitting over het volwassenenonderwijs, met:

- Carmen Wullaert, directeur CVO MIRAS;
- Dave Bonte, directeur CVO Groeipunt;
- Marleen Mast, directeur CVO Crescendo;
- Brigitte Mariën, directeur CVO Encora;
- Marissa Martens, directeur Ligo Limburg Zuid;
- Joke Drijkoningen, directeur Ligo Centra voor Basiseducatie vzw;
- Lieven Boeve, directeur-generaal Katholiek Onderwijs Vlaanderen;
- Koen Pelleriaux, afgevaardigd bestuurder GO!;
- Walentina Cools, algemeen directeur OVSG;
- Griet Mathieu, directeur Provinciaal Onderwijs Vlaanderen;
- Bart Jonkers, stafmedewerker belangenbehartiging, OVSG;
- Daisy Denolf, teamcoördinator netbrede ondersteuning en ontwikkeling GO!;
- Lucie Fieuw, beleidsondersteuner volwassenenonderwijs en deeltijds kunstonderwijs GO!;
- Els Willems, pedagogisch begeleider volwassenenonderwijs POV;
- Natasja Morren, pedagogisch begeleider volwassenenonderwijs POV;
- Kurt Berteloot, teamverantwoordelijke postinitieel onderwijs Katholiek Onderwijs Vlaanderen;
- Eddy Demeersseman, pedagogisch adviseur en belangenbehartiger volwassenenonderwijs Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

I. Uiteenzetting door de centra voor volwassenenonderwijs en Ligo Centra voor Basiseducatie

1. Flexibel aanbod

Brigitte Mariën start haar uiteenzetting met de vraag van het volwassenenonderwijs aan de beleidsmakers: waardeer, gebruik en erken het unieke systeem van het volwassenenonderwijs binnen het brede veld van het levenslang leren.

De spreker illustreert die vraag met een concreet voorbeeld over Ibrahim, een van de 320.000 cursisten binnen het volwassenenonderwijs. Ibrahim was 19 jaar toen hij als Syrische jongen in België aankwam. Hij startte in het volwassenenonderwijs met een cursus Nederlands. Als ongeschoolde en laaggeletterde cursist kwam hij terecht bij Ligo. Dat was een veilige omgeving om te werken aan schoolse vaardigheden. Zonder problemen haalde hij het certificaat voor richtgraad 1, toen nog zonder NT2-test. De droom van Ibrahim was om kapper te worden. Ligo nam contact op met het CVO, waardoor hij terechtkwam in een voorbereidende module voor kapper. Daarna startte hij een regulier traject NT2 binnen het CVO, wat nodig is om de kappersopleiding te mogen starten. Na een jaar kon hij de kappersopleiding starten. De geïntegreerde trajecten konden met middelen van Edusprong ondertussen uitgebreid worden, geeft de spreker mee.

Ibrahim is ondertussen afgestudeerd en kon zijn laatste module op een werkplek afwerken. Door zijn goede prestaties is hij daar ook tewerkgesteld. Brigitte Mariën benadrukt dat er veel succesverhalen zijn zoals dat van Ibrahim.

De cursisten komen niet enkel naar het volwassenenonderwijs omwille van werkdoel-einden, maar ook voor persoonlijke ontwikkeling, herscholing of bijscholing. Dikwijls zijn mensen uitgekeken op hun huidige job en komen in het volwassenenonderwijs zoeken naar wat een goede wending aan hun carrière zou kunnen geven of een verdieping zou kunnen zijn binnen de huidige carrière.

Er is een aanbod voor persoonlijke ontwikkeling, met veel taalopleidingen, ICT, fotografie enzovoort.

Het volwassenenonderwijs is modulair, wat betekent dat er geen lineaire weg is voor een opleiding, maar een cursist modules kan kiezen voor de vervolmaking van de gewenste competenties.

Het volwassenenonderwijs is sterk cursistgericht. De noden van de cursist worden vertaald in een aanbod. Het merendeel van de opleidingsprofielen zijn arbeidsmarktgericht. Door de Edusprong worden veel opleidingsprofielen omgevormd, wat de spreker positief acht. Er is ook diplomagericht onderwijs voor het behalen van een diploma secundair onderwijs en een groot aanbod NT2.

Het volwassenenonderwijs is al lang gespecialiseerd in afstandsonderwijs, maar de coronacrisis heeft er nog een boost aan gegeven en gezorgd voor verdere professionalisering. Duaal leren is vrij nieuw, maar de verschillen met het bestaande werkplekleren zijn beperkt, waardoor het aanbod duaal leren op dit moment nog beperkt is.

Het volwassenenonderwijs vraagt aan de beleidsmakers de verdere uitbouw van de flexibele werkvormen. De cursist betaalt nog altijd per opleiding en het inschrijvingsgeld is geplafonneerd per opleiding. In een geïntegreerd traject volgt een cursist twee of meerdere opleidingen. Het zou beter zijn als de kost voor de cursist geplafonneerd zou zijn en niet voor de opleiding.

Men vraagt ook open modules voor de beroepsopleidingen. Door het regelluwe kader kwamen er open modules voor de taalopleidingen en ICT. Daardoor ontstaan meer mogelijkheden, wat zorgt voor een nieuw elan.

Het volwassenenonderwijs vraagt ook om het breed spectrum aan opleidingen, van arbeidsmarktgericht tot meer persoonsgericht, te borgen. Er is nu extra ondersteuning om de arbeidsmarktgerichte opleidingen verder uit te werken, maar dat mag niet ten koste gaan van de andere opleidingen. Het geheel zorgt voor een heel gezonde dynamiek en zorgt voor het profiel van het volwassenenonderwijs.

Het belonen van samenwerkingen met het werkveld is ook een vraag. Men zet in op netwerken met allerlei sectoren.

2. Zorg

Marleen Mast begint met de vraag van het volwassenenonderwijs voor dit onderdeel: zorg voor een toegankelijk en zorgend volwassenenonderwijs. Voorzie in voldoende zorgondersteuning binnen het volwassenenonderwijs.

Het aantal unieke cursisten voor een algemeen aanvullende vorming steeg van 7862 in 2016 naar 9496 in 2021. Deze cijfers geven volgens de spreker een onvolledig beeld, want er zijn ook cursisten die zich vanuit het tweedekansperspectief alleen in beroepskwalificerende opleidingen inschrijven, zonder AAV.

Er zijn veel zorgnoden in het volwassenenonderwijs, in elke opleiding, benadrukt de spreker, maar vooral in NT2, AAV, beroepskwalificerende opleidingen en bij de Ligo-cursisten.

In vergelijking met enkele jaren geleden komen er vooral veel jonge cursisten bij in het volwassenenonderwijs. Zij hebben in het secundair onderwijs al een hele weg afgelegd, van school naar school, soms via het buso of een ervaring op het werkveld, en komen dan in het volwassenenonderwijs terecht. Die cursisten hebben dikwijls zware psychologische problemen, werden gepest in het secundair onderwijs of komen uit een kansarm gezin. Zij zijn niet meer gemotiveerd en zitten in een leefklimaat waar leren geen prioriteit is.

Dikwijls wordt de vraag gesteld of het volwassenenonderwijs dan geen concurrent is voor het secundair onderwijs. Dat is volgens de spreker niet het geval, want het volwassenenonderwijs biedt een tweede kans voor die cursisten. Als ze in het secundair onderwijs blijven of daar afhaken, wetend dat ze nog niet arbeidsrijp zijn, zijn het vogels voor de kat zonder het volwassenenonderwijs, stelt de spreker.

De cursisten van het volwassenenonderwijs hebben dus meestal al een grote rugzak, veel complexe zorgnoden en veel zorgvragen. Zij hebben veel ondersteuning nodig om hun traject te kunnen doorlopen.

Op 28 maart 2023 heeft de Vlor een advies geformuleerd. Alle CVO's werden bevraagd, wat volgens de spreker een goed referentiekader is. De zorgnoden zijn heel groot en er is veel ondersteuning nodig.

De CVO's hebben een aantal tijdelijke projecten dankzij middelen van ESF en Edusprong. De centra willen die mogelijkheden graag bestendig zien.

Er wordt ook veel ingezet op professionaliseringstrajecten. De lesgevers hebben ooit gekozen om les te geven aan volwassen cursisten. Zij geven nu nog dezelfde vakken, maar aan een ander cursistenprofiel. Ze moeten dus continu geprofessionaliseerd worden.

Bij de inschrijvingen worden intakegesprekken gevoerd. De cursisten die uit het secundair onderwijs komen, worden vaak vergezeld door ouders of zorgbegeleiders. Er worden dan persoonlijke trajecten uitgetekend om ervoor te kunnen zorgen dat deze mensen slagen en een diploma halen. De CVO's zetten daarvoor veel personeel in met de nodige expertise, al zijn de intakes geen garantie dat de cursisten ook effectief inschrijven, want de drempel is soms heel hoog.

De CVO's moeten ook vaak in gesprek gaan met externen: OCMW's, justitie, VDAB, secundaire scholen enzovoort. Binnen de centra waren vroeger de leraars de eerstelijnsbegeleiders in de klas. Vandaag kan de leraar dat niet meer alleen aan. De problematieken zijn toegenomen en complexer, waardoor veel bijkomende functies nodig zijn. De lesgevers worden vrijgesteld van lessen of vanuit het lestijdenpakket moeten de CVO's uren inzetten voor de broodnodige extra ondersteuning.

De CVO's hebben ook geen CLB, dus moet het volwassenenonderwijs dat zelf opvangen. Ook voor het zorgcontinuüm met brede basiszorg, uitgebreide zorg en IAC ontbreekt elk kader.

Het volwassenenonderwijs ervaart een aantal drempels, benadrukt de spreker. Het secundair onderwijs heeft weinig kennis van het volwassenenonderwijs. Er is geen continuïteit tussen de actoren, want data worden niet gedeeld. Er is nood aan neutrale trajectbegeleiding. De centra investeren extra middelen vanuit de lerarenuren, maar er is geen garantie dat een cursist een traject zal beëindigen met een positief resultaat en dus de kwalificatiebonus wordt gehaald. De centra vragen ook toegankelijk onderwijs voor de meest kwetsbare, laaggeletterde volwassenen.

Er is volgens het volwassenenonderwijs nood aan extra middelen voor een verhoogde samenwerking met de stakeholders en een warme overdracht; externe ondersteuning voor verhoogde zorgvragen; IAC's met daaraan gekoppelde studiebewijzen; een goed cursistenvolgsysteem; een structureel ambt van zorgcoördinatoren; een betere omkadering voor cursisten zonder diploma secundair onderwijs, AV, AAV en NT2; middelen voor intensievere professionalisering van de lesgevers en gratis onderwijs voor het verwerven van basiscompetenties.

3. Versterk de mogelijkheden van outreachend werken

Marissa Martens gaat in op het outreachend werken van Ligo.

De Ligodoelgroep situeert zich binnen de kortgeschoolde en laaggeletterde burgers. Het is de kernopdracht van Ligo om hen basiscompetenties bij te brengen en te versterken, zodat ze als ouder, werknemer, vrijetijdsbesteder en burger volwaardig kunnen participeren aan de maatschappij. Daarnaast probeert Ligo de mensen zoveel mogelijk te laten doorstromen naar de CVO's, maar ook richting arbeidsmarkt en burgerschap.

Het centrum van de spreker, Limburg-Zuid, bereikt jaarlijks ongeveer 1500 cursisten. Dat zijn er best veel, maar tegelijkertijd wonen in de drie grootste steden van de regio meer dan 20.000 burgers in kansarmoede. Er is dus nog werk.

De potentiële cursisten hebben ook een serieuze rugzak, waardoor ze drempels ervaren in het onderwijs. Door geletterdheidsproblemen bijvoorbeeld vinden ze het aanbod niet online. Eerdere negatieve schoolervaringen en zorgen in de privésfeer zijn echt drempels om Ligo te vinden en de allereerste stappen te zetten naar levenslang leren.

Naast het bereiken en stimuleren van cursisten is het sensibiliseren over laaggeletterdheid en de omgang met deze problematiek van groot maatschappelijk belang en een gedeelde verantwoordelijkheid van iedereen, zoals ook staat beschreven in het Strategisch Plan Geletterdheid.

Het is van belang dat cursisten aan de geletterdheidsvaardigheden werken. Het is van even groot belang dat de partners, de samenleving en de bedrijven oog hebben voor de geletterdheidsdrempels en gemotiveerd en gesensibiliseerd worden om ook met deze groep aan de slag te gaan, zeker gezien de krapte op de arbeidsmarkt die de volgende jaren enkel nog zal toenemen.

Ligo en de CVO's gaan al jaren actief op zoek naar het betrekken van de cursisten via partners en samenwerkingen. Door lokaal aanwezig te zijn op plaatsen waar de cursisten wel komen, zoals lokale besturen, dienstencentra, OCMW's, armoedeorganisaties, scholen en huizen van het kind, leert men op een laagdrempelige en veilige manier de cursisten de weg naar Ligo te vinden. Als de cursist niet bij Ligo geraakt, dan gaat Ligo naar de cursist, vat de spreker samen, wat een unieke aanpak is binnen het onderwijs.

Daarnaast zet Ligo trajecten op in samenwerking met partners. Ze noemt onder andere het BENO-project, samen met de CVO's en VDAB. In BENO kunnen cursisten na OKAN nog een jaar bij Ligo les volgen, waarbij Ligo de basiscompetenties ondersteunt en versterkt en het CVO de technische lessen organiseert. Samen zorgt men ervoor dat de cursisten sterker staan op de arbeidsmarkt.

In een nieuw project werkt het Ligocentrum van de spreker samen met een lagere school. Tijdens de schooltijd zal Ligo in de school taalondersteuning geven aan de ouders, zodat ze de schoolcommunicatie beter kunnen volgen, meer betrokken worden bij de school en de kinderen beter kunnen ondersteunen bij hun huiswerk. Ook andere Ligocentra en CVO's richten dergelijke projecten in, waarbij men inspeelt op twee generaties en vicieuze cirkels probeert te doorbreken.

Een dergelijk project opzetten, vraagt veel inspanning, geeft de spreker mee. De eerste gesprekken werden vorig jaar al opgestart. De noden werden in kaart gebracht, er werd een aanbod op maat gemaakt, er werd materiaal uitgewerkt en de lagere school werft de ouders om deel te nemen aan de lessen. Directie, leerkrachten en Ligo-lesgevers zijn klaar om op 13 december 2023 te starten.

Op dit moment staan twaalf ouders op de lijst om te starten. Het is altijd onzeker of ze er op de eerste les ook allemaal zullen zijn, hoe groot de inspanning ook is. Dat is eigen aan dat soort partnerschappen, aldus de spreker. Ze zijn van groot maatschappelijk belang, maar beginnen vaak klein en in onzekerheid. Ze vragen tijd om te groeien en het aanbod te verduurzamen. Dat strookt niet met het financieringssysteem, dat enkel gefocust is op groepsaanbod en geen rekening houdt met startende partnerschappen die vaak onzeker zijn en meer planlast en energie vergen.

Dergelijke projecten moeten bovendien ook een voor een opgezet worden, met voor elke lagere school een apart traject. Dat is heel zinvol, maar niet haalbaar qua tijdsinvestering. De spreker noemt dat een gemiste kans. Een Vlaanderenbreed beleid zou echt hulp kunnen bieden.

Het centrum van de spreker zet ook in op het informeren en sensibiliseren van partners en bedrijven, via infosessies en train-de-trainer-vormingen. Men probeert de stakeholders sterker te maken in de omgang met kwetsbare en laaggeletterde burgers. Maar dat zit niet structureel verankerd in de werking en wordt ook niet gefinancierd. Het wordt dus boven op de kernopdracht opgenomen en verhoogt aanzienlijk de werkdruk.

Het volwassenenonderwijs vraagt aan de beleidsmakers om de expertise over laaggeletterdheid te erkennen. De centra moeten ervoor zorgen dat partners hen kennen. Ook het beleid moet ambassadeur zijn voor Ligo en CVO en ervoor zorgen dat de centra hun expertise Vlaanderenbreed kunnen inzetten.

Men vraagt ook de erkenning dat het opzetten van partnerschappen noodzakelijk is om de drempel naar het onderwijs zo laag mogelijk te houden en kwetsbare doelgroepen te bereiken. De overheid moet stimuleren om dat werk voort te zetten, zonder dat de centra het risico lopen om hierdoor financieel in eigen vel te snijden als de samenwerking niet meteen de gewenste groepsgrootte haalt. Dat zou perfect kunnen door de invoering van een bonus voor startend aanbod en samenwerkingen, gedurende een afgesproken periode.

Tot slot vraagt de spreker om de sensibilisering over laaggeletterdheid blijvend te stimuleren in elk beleidsdomein en dat Onderwijs, Welzijn, Zorg en Inburgering verantwoordelijkheid nemen en samen met het volwassenenonderwijs ervoor zorgen dat organisaties en bedrijven het belang en voordeel zien om met kwetsbare doelgroepen aan de slag te gaan. Het is enkel door vanuit verschillende domeinen en perspectieven de krachten te bundelen dat laaggeletterdheid in Vlaanderen teruggedrongen kan worden.

4. Personeelsstatuut

Dave Bonte zegt dat de centra een kwaliteitsvol, flexibel en hedendaags volwassenenonderwijs alleen kunnen inrichten met excellente leraren, competente medewerkers en slagkrachtige directies. Die zijn er vandaag bij de CVO's en Ligocentra, benadrukt de spreker.

Dagelijks spannen zich meer dan negenduizend personeelsleden in om het unieke aanbod aan volwassenenonderwijs te realiseren. Er is binnen de sector een grote tevredenheid om te kunnen genieten van de huidige rechtspositieregelingen binnen het onderwijs.

Maar het volwassenenonderwijs wordt met een aantal uitdagingen geconfronteerd. CVO en Ligo hebben nood aan een statuut dat toelaat om te werken in een context van schaalvergroting. Veel centra zijn heel groot geworden na de fusiegolven van de voorbije jaren. Men botst ook op een gebrek aan flexibiliteit van het personeelsstatuut en er zijn ook vragen over de zijinstroom in de centra.

Over de uitdagingen op het vlak van schaalvergroting geeft de spreker een voorbeeld uit zijn eigen centrum met 650 personeelsleden en 17.000 cursisten verspreid over 18 campussen en meer dan 50 lesplaatsen in de provincie Oost-Vlaanderen. In een dergelijke organisatie is er nood aan een zeer gedegen middenkader, merkt de spreker op, dat de verantwoordelijkheid opneemt voor de zeer grote instelling.

Verantwoordelijkheid en expertise gaan in principe ook gepaard met, al dan niet beperkte, loondifferentiatie. Dat is nu net waar de centra vandaag op de limieten botsen. De verantwoordelijke en coördinerende functies moeten worden geput uit de leraarsuren. Dat zijn nu net middelen waarmee de mogelijkheden tot loondifferentiatie onbestaande zijn. De mogelijkheid om binnen een grote instelling toch loondifferentiatie mogelijk te maken, is een breed gedragen vraag.

Het aanbod in het volwassenenonderwijs is dermate flexibel geworden dat hoe langer hoe meer de koppeling van een lesgever aan een module voor een aantal uren achterhaald is. Werkplekleren, stagebegeleiding, OLC-werking, open klassen en asynchroon afstandsonderwijs zorgen er bij verschillende centra voor dat er veel vraagstukken zijn voor de aanstelling van personeelsleden. De centra zouden enorm gebaat zijn met de mogelijkheid om de regelgeving aan te passen aan de realiteit. Het vraagt vandaag veel creativiteit om een correcte opdracht aan personeelsleden toe te kennen.

Een zeer grote uitdaging is het aantrekken van zijinstromers, geeft de spreker mee. Ook binnen het volwassenenonderwijs zijn zijinstromers van cruciaal belang. Ze zijn nodig voor hun expertise vanuit het werkveld.

De spreker geeft het voorbeeld van een lesgever van zijn centrum die naar het secundair onderwijs overstapte omdat hij daar vijf jaar extra geldelijke anciënniteit kon meenemen. Ook voor andere functies dan lesgevers, bijvoorbeeld ICT-coördinatoren, kiezen mensen voor het leerplichtonderwijs omdat in het volwassenenonderwijs de anciënniteit niet kan worden meegenomen.

De sector volwassenenonderwijs begrijpt dat beleid voeren keuzes maken is. Maar ondertussen is de kloof tussen het volwassenenonderwijs en het leerplichtonderwijs wat betreft het meenemen van anciënniteit heel groot geworden. Een minstens gedeeltelijke bijsturing is cruciaal om in de toekomst zijinstromers in het volwassenenonderwijs voldoende te kunnen aantrekken.

Om de maatschappelijke opdracht van het volwassenenonderwijs verder optimaal te kunnen opnemen, hoopt men dat het personeelsstatuut voldoende zal kunnen inspelen op de noden.

5. Werkingsmiddelen-infrastructuur-omkadering

Carmen Wullaert schetst eerst de vraag van het volwassenenonderwijs: verhoog de werkingmiddelen, versterk de infrastructuur en laat de omkadering groeien op het ritme van de vraag.

Nog altijd leeft de perceptie dat CVO's en Ligocentra avondschole zijn. De realiteit is heel anders geworden, benadrukt de spreker. Nu vindt 70 procent van het aanbod overdag plaats. Dat heeft vooral te maken met de studiegebieden die sterk groeien (Nederlands voor anderstaligen, aanvullende algemene vorming en beroepsopleidingen), wat voornamelijk dagopleidingen zijn. Ook de Ligocentra hebben vooral een dagaanbod.

De CVO's zijn ook meer entiteiten geworden met een eigen finaliteit en andere behoeften dan het leerplichtonderwijs. Er is nood aan infrastructuur die is aangepast aan de huidige doelstellingen en opdrachten.

De spreker gaat vervolgens in op de verhouding tussen personeelsuitgaven en werkingsmiddelen voor de verschillende onderwijsniveaus en -vormen. In het volwassenenonderwijs is dat 92 procent personeelsuitgaven en 8 procent werkingsmiddelen, in het secundair onderwijs is dat 88 en 12 procent en in het hoger onderwijs 80 en 20 procent. Dat betekent niet dat het volwassenenonderwijs heel veel personeelsmiddelen heeft, benadrukt de spreker. Uit die verhouding blijkt volgens Carmen Wullaert dat het logisch is dat het volwassenenonderwijs moeilijkheden heeft om toe te komen met de werkingsmiddelen.

De werkingsmiddelen zijn echt nodig om de infrastructuur te versterken, zowel voor investeringen als onderhoud. Het wordt alsmáar moeilijker om beschikbare en betaalbare infrastructuur te vinden. Meer dan 70 procent van de werkingsmiddelen wordt besteed aan infrastructuurkosten. Katholiek Onderwijs Vlaanderen heeft daarover in 2022 een studie gemaakt en kwam zelfs op gemiddeld 85 procent.

Er zijn dus nog heel weinig middelen beschikbaar voor pedagogisch-didactische doeleinden en er moeten moeilijke keuzes gemaakt worden, die soms nadelig zijn voor de cursist.

De omkadering zou moeten kunnen meegroeien met de groeiende vraag naar levenslang leren. Al jaren wijst iedereen op het belang van levenslang leren en dat meer mensen moeten worden bereikt. Dan is het logisch dat de openendfinanciering, die nu enkel geldt voor NT2, uitgebreid wordt naar alle studiegebieden.

Er is nu een geplafonneerde groeinorm van 0,8 procent. Het volwassenenonderwijs vraagt om die norm te verlaten. De financiering wordt sowieso gemodereerd door de driejarige berekening. Deze regeling zou ook voor meer transparantie zorgen. Om beleid te kunnen voeren zijn een goed zicht op en een goede analyse van de financiering nodig. Met de huidige plafonnering is het niet gemakkelijk om per opleidingsgebied te bepalen wat de return on investment is en welke middelen ingezet kunnen worden om de opleidingen verder uit te bouwen.

Het volwassenenonderwijs maakt hoe langer hoe meer gebruik van projectmiddelen. Dat is niet erg als het om tijdelijke projecten gaat. Maar bijvoorbeeld de asielmiddelen werden in 2014 gelanceerd om tijdelijke, niet-structurele noden op te vangen, maar die middelen worden structureel gebruikt om aanwezige noden jaar na jaar op te vangen.

De sector vraagt om te herbekijken welk deel structureel moet worden en welk deel mogelijk nog aanvullend in de vorm van projectmiddelen behouden kan worden, zodat het volwassenenonderwijs daar gemakkelijker mee aan de slag kan.

Projectmiddelen zorgen ook voor veel planlast, die ook gefinancierd moet worden, merkt de spreker op. Het zou logisch zijn dat daarop bespaard wordt.

Historisch heeft het volwassenenonderwijs een tekort aan werkingsmiddelen, stelt de spreker. Dat heeft te maken met de context van het volwassenenonderwijs, die totaal veranderd is. Ook de CVO's en de Ligocentra worden geconfronteerd met veel extra kosten en hebben het aanbod aangepast aan de nieuwe noden. Ze fungeren als EVC-centrum, testcentrum NT2 enzovoort. Al die nieuwe functies worden uitgevoerd met dezelfde middelen als vroeger, toen het volwassenenonderwijs nog een heel andere opdracht had.

Er is ook aangepaste infrastructuur nodig om een juiste leeromgeving voor de cursist te creëren.

6. Samengevat

Het volwassenenonderwijs is de centrale partner in levenslang leren. De sector vraagt: waardeer, gebruik en erken het unieke systeem van het volwassenenonderwijs binnen het brede veld van het levenslang leren.

Zorg voor toegankelijk en zorgend volwassenenonderwijs. Voorzie in voldoende zorgondersteuning binnen het volwassenenonderwijs.

Versterk de mogelijkheden van outreachend werken van het volwassenenonderwijs. Zorg voor een toekomstgericht personeelsstatuut. Verhoog de werkingsmiddelen, versterk de infrastructuur en laat de omkadering groeien op het ritme van de vraag.

Op deze manier kan het aandeel van de bevolking dat deelneemt aan levenslang leren, met het volwassenenonderwijs als belangrijke partner, stijgen, besluit de spreker.

II. Bespreking

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Loes Vandromme

Loes Vandromme verwijst naar de nota waarmee het volwassenenonderwijs de commissie maanden geleden verzocht om een hoorzitting te organiseren. Daarin stond dat het volwassenenonderwijs misschien te weinig of onvolledig gekend is of minstens gedeeltelijk verkeerd gepercipieerd wordt. De spreker hoopt dat ondertussen duidelijk is dat men een groot hart heeft voor het volwassenenonderwijs en dat in de commissie veel vragen worden gesteld over het volwassenenonderwijs, waarbij ze specifiek haar eerste vraag van de zittingsperiode vermeldt die ging over Ligo.

Er is, in het algemeen, een beperkte kennis over het volwassenenonderwijs, bleek ook uit de uiteenzetting. Is er dataonderzoek over hoe de samenleving kijkt naar het volwassenenonderwijs? Dat lijkt de spreker noodzakelijk om ermee aan de slag te gaan.

Het woord 'flexibel' kwam veelvuldig terug in de toelichting. Het volwassenenonderwijs wordt aanzien als een sector die misschien te weinig flexibel is, maar men kan wel inspelen op de aanwezige noden en geeft ook aan dat er nood is aan meer flexibiliteit. Volgens het lid is het noodzakelijk om goed in kaart te brengen wat meer flexibiliteit concreet betekent. Zijn er daar data over?

Voor Loes Vandromme is het volwassenenonderwijs een heel belangrijke sector. Dat is voor veel sectoren het geval, wat ook blijkt door het verschijnen van het volwassenenonderwijs in diverse decreten. Het decreet op het volwassenenonderwijs regelt ook de financiering. De spreker wil dat graag evalueren en vraagt, onder andere na de regioscan in het kader van Edusprong, de visie van de sector.

Het lid merkt dat de sector zegt dat het outreachend werken naar volwassenen die moeilijk te bereiken zijn niet voldoende is meegenomen in het Financieringsdecreet. Hoe wil de sector dat geremedieerd zien?

Als het geheel wordt bekeken, worden in de financiering toch een aantal zaken gemist, merkt de spreker op. De inflatie en de niet-indexering zorgen ervoor dat er middelen te kort zijn. Zij hoort graag hoe de sector dat geremedieerd wil zien.

Vervolgens gaat Loes Vandromme in op de vele projectmiddelen. De inkanteling van de asielmiddelen in de reguliere werkingsmiddelen werd nog door haar aangekaart bij de bespreking van de begroting 2024. Op die vraag wordt niet ingegaan. Ze hoopt dat dat in de toekomst gerealiseerd kan worden, want dat maakt het voor het volwassenenonderwijs ook gemakkelijker om zich te organiseren.

Hoe kijkt de sector naar duaal leren? Welke drempels en uitdagingen zijn er?

Ook in het Inburgeringsdecreet is een belangrijke rol weggelegd voor het volwassenenonderwijs. Dat impliceert ook een waardering voor de inzet en kunde van de sector om mensen die kort- of laaggeschoold zijn mee te nemen. De spreker informeert naar de uitdagingen die de sector zelf ervaart. In sommige regio's zijn er lange wachtlijsten. Zijn er daar cijfers over?

De spreker hecht er belang aan dat iemand die afstudeert een gevalideerd certificaat krijgt. De sector heeft veel tijd en energie geïnvesteerd in de NT2-test. Voor Loes Vandromme is het belangrijk dat het een wetenschappelijk gevalideerde test is. Wat is de stand van zaken?

Ze hoort over zorgen over de alfa-studenten, mensen die heel kortgeschoold of laaggeletterd zijn, in de test. Wat zijn op dat punt de problematieken en hoe kijkt de sector daarnaar?

Er werden deze zittingsperiode heel veel middelen vrijgemaakt, ook voor Edusprong. De coronacrisis was een kans om, ook met heel veel Europese middelen, zaken aan te pakken.

De bedoeling was om een campagne uit te werken om het volwassenenonderwijs in de kijker te zetten. Vandaag zegt de sector dat het volwassenenonderwijs nog te onbekend is. Hoe is de campagne verlopen? Hoe was de sector betrokken? Wat is het effect?

Ook over de regioscan informeert het lid naar de stand van zaken. Ook de evaluatie van het Financieringsdecreet interesseert haar. Ook over het Opleidingskompas vraagt Loes Vandromme naar een evaluatie door de sector. Kunnen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, zoals laaggeletterden, gebruikmaken van het Opleidingskompas?

Binnen Edusprong was er ook aandacht voor leerloopbaanbegeleiding. De spreker vraagt aan de sector hoe ook de meest kwetsbare mensen meegenomen kunnen worden, evenals mensen die niet goed weten waar naartoe, maar amper aan het volwassenenonderwijs denken als mogelijkheid. Ze denkt aan neutrale trajectbegeleiding. Het lid is voorstander van de Leerwinkels en wil de visie van de sector kennen.

In de commissie gaat het vaak over de kwaliteit van het onderwijs. De spreker koppelt dat aan het lerarentekort en verwijst naar haar tussenkomst over anciënniteit voor zijinstromers in het volwassenenonderwijs en het dko tijdens de begrotingsbespreking. Er moeten keuzes gemaakt worden, bevestigt de spreker, maar ze informeert naar de visie van de sector. Voor de kwaliteit van het onderwijs en het beleidsvoerend vermogen van het volwassenenonderwijs werd verwezen naar de schaalvergroting, het pleidooi voor loondifferentiatie of het aanstellen van een middenkader, wat nu niet mogelijk is. Zijn er goede modellen, bijvoorbeeld uit het buitenland, die de sector zou willen toepassen?

De ongekwalificeerde uitstroom in het secundair onderwijs baart Loes Vandromme zorgen. Het volwassenenonderwijs wil nauwer samenwerken met het secundair onderwijs. Wat zijn de huidige drempels? Welke incentives zijn mogelijk?

Binnen de centra voor leren en werken is er veel expertise om met deze leerlingen om te gaan. Veel jongeren die ongekwalificeerd uitstromen gaan naar het volwassenenonderwijs. Is er samenwerking om die knowhow te delen?

De spreker verwijst naar het project GO! Academy en vraagt wat de resultaten zijn.

Er is de vraag om het Strategisch Plan Geletterdheid meer in te bedden in alle beleidsdomeinen. Het volwassenenonderwijs moet volgens de spreker de outreachende rol kunnen blijven uitvoeren. Is de sector betrokken in het Leesoffensief? Wat kan vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming nog meer gebeuren om de mooie projecten, zoals BENO, TAALbabbelZ enzovoort te versterken?

Directeurs in het basis- en secundair onderwijs staan voor heel veel uitdagingen. Als iemand van Ligo langskomt om hen te begeleiden zien ze de meerwaarde. Vandaar de vraag hoe dat vanuit Brussel nog beter ondersteund kan worden.

Loes Vandromme besluit met het recht om basiscompetenties te verwerven. In het EVRM en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind is onderwijs vervat. Welke drempels zijn er op dit moment om dat recht voor elke mens waar te maken?

De spreker meent al bewezen te hebben dat ze graag ingaat op de vraag om ambassadeur te worden voor Ligo en het volwassenenonderwijs.

1.2. Johan Danen

Johan Danen hoorde in de uiteenzettingen dat er meer zorgvragen zijn in het volwassenenonderwijs en het publiek in de loop der tijd is veranderd. Hoe wil het volwassenenonderwijs die zorgondersteuning ingevuld zien? Is het een idee om ook in het volwassenenonderwijs een CLB te hebben? Of wil de sector iets anders?

De sector pleit voor meer waardering voor de werking van outreachend werken. Men wil een Vlaams kader, maar de spreker vreest dat er daardoor te veel regels kunnen komen, waardoor maatwerk en outreaching moeilijker worden. Is het niet beter dat de sector voor de taak middelen krijgt, maar zelf de invulling bepaalt?

Johan Danen is gecharmeerd door de samenwerking met het secundair onderwijs. Hij hoort wel, ook al is het anekdotisch, dat het secundair onderwijs soms weigerachtig staat tegenover verregaande samenwerking. Wat moet er gebeuren voor een betere samenwerking? Meer middelen helpen volgens de spreker hier niet per se. De attitude om meer samen te werken, uitgaand van het belang van de leerling, speelt een belangrijke rol. Wat moet gebeuren om de samenwerking te bevorderen?

Er is ook gesproken over de groeinorm van 0,8 procent. Klopt het dat veel opleidingen heel volatiel zijn en het aantal leerlingen jaar per jaar sterk kan verschillen? In dat scenario is de groeinorm moeilijk werkbaar, beaamt de spreker.

Het lid heeft begrepen dat het personeelsstatuut in het leerplichtonderwijs meer mogelijkheden biedt dan in het volwassenenonderwijs. Zouden de mogelijkheden van het leerplichtonderwijs zorgen voor de nodige ruimte of vraagt het volwassenenonderwijs nog iets anders?

Ook Johan Danen maakt zich zorgen over de NT2-test.

Hij gaat vervolgens in op levenslang leren. Bij een zoekopdracht op internet verschijnen veel resultaten, maar meestal staan de commerciële partners bovenaan. Iemand die het opleidingsveld in Vlaanderen niet kent, komt zo misschien niet terecht bij de meest kwaliteitsvolle opleiding. Het lid is voorstander van begeleiding en het Vlaanderenbreed uitrollen van de Leerwinkels. Wat is de visie van de sprekers?

Als iemand contact opneemt met een vormingsvraag en informeert naar de unique sellingposition van het volwassenenonderwijs, wat is dan het antwoord?

De Vlaamse overheid investeert in het Vlaams Partnerschap Levenslang Leren. Het volwassenenonderwijs neemt daaraan deel. Het Departement WSE heeft het initiatief genomen en het Departement Onderwijs en Vorming is eerder afwachtend. Is dat ook het aanvoelen van de sprekers? Wat is een mogelijke oplossing?

Over het vreemdetalenonderwijs las de spreker een artikel van docenten vreemde talen, met de vraag om extra aandacht te hebben voor het aanbod. Vandaag dreigen de opleidingen te verdwijnen in het volwassenenonderwijs. Johan Danen ziet het vreemdetalenonderwijs als arbeidsmarktgericht en soms persoonsvormend. Wat moet gebeuren om het aanbod opnieuw te laten floreren? Waarom daalt het aanbod nu?

Vroeger konden de CVO's, als avondonderwijs, gebruikmaken van de infrastructuur van technische scholen. Nu hebben de CVO's vooral een dagaanbod. Hoe kan dat opgelost worden? De spreker begrijpt dat er meer middelen nodig zijn, maar alles dubbelop doen is moeilijk.

Recent studeerden enkele zorgkundigen af in het duaal systeem. Wat heeft men daaruit geleerd? Moeten zaken bijgestuurd worden?

Sinds de coronacrisis is het afstandsonderwijs een belangrijk onderdeel van het aanbod van het volwassenenonderwijs. Welke richtingen zetten daar specifiek op in? Geeft dat problemen wat de betrouwbaarheid betreft, zowel voor het volgen van de lessen als de evaluatie? Werkt men samen met andere aanbieders van afstandsonderwijs?

1.3. Thijs Verbeurgt

Thijs Verbeurgt stelt dat het volwassenenonderwijs een cruciaal element is van het onderwijslandschap, zeker voor levenslang leren en het bieden van nieuwe kansen aan mensen. De spreker verwijst naar een vroegere professionele ervaring en zegt dat onze buurlanden danig onder de indruk waren dat Vlaanderen erin slaagde om heel laagdrempelig onderwijs te combineren met kwalificerend onderwijs.

Het lid maakte zich altijd al zorgen of door het verschuiven van de verschillende types programma's en het anders invullen van de rol van het volwassenenonderwijs de doorstroomrol van het volwassenenonderwijs nog van toepassing is. Mensen die bijna als hobby kiezen voor een opleiding stromen toch door naar een kwalificatie en heroriënteren zich naar een andere carrière.

Tijdens de coronacrisis werden extra middelen vrijgemaakt, waarmee onder andere de regioscans werden uitgevoerd. De spreker wil de visie van de sector horen over het inzetten van die middelen en welke lessen daaruit getrokken kunnen worden, ook als het gaat over het structureel versterken van het volwassenenonderwijs.

Het doelpubliek van het volwassenenonderwijs wijzigt. Men ziet steeds meer jongeren en mensen met gecombineerde zorgnoden. Het volwassenenonderwijs lijkt qua structuur op het hoger onderwijs, maar wordt geconfronteerd met het doelpubliek van het secundair onderwijs. Wordt voor het aanpakken van de zorgnoden vooral gekeken naar de structuur van het secundair onderwijs, met zorgteams en een zorgcoördinator, of naar het hoger onderwijs met monitoraten?

Hoe ervoor zorgen dat mensen de weg vinden naar het volwassenenonderwijs, is een volgend aandachtspunt. Als mensen op zoek zijn maar de sector niet kennen, vinden ze niet altijd de weg en komen ze eerder bij andere, private, spelers terecht.

Hoe kijken de sprekers naar de toeleiding naar het volwassenenonderwijs? Zijn de Leerwinkels een goede manier om mensen vlotter naar het volwassenenonderwijs te oriënteren?

1.4. Kristof Slagmulder

Kristof Slagmulder benadrukt dat zijn fractie het volwassenenonderwijs heel belangrijk vindt, zeker in het kader van levenslang leren en drukt zijn appreciatie uit over het dagelijkse werk voor de 330.000 cursisten, vaak in moeilijke omstandigheden.

De spreker verwijst naar het stijgende aandeel cursisten met hogere leer- en zorgnoden. In veel gevallen beschikt het volwassenenonderwijs met de huidige ondersteuningsmogelijkheden over te weinig daadkracht. Er zijn veel geletterdheidsnoden onder de volwassen bevolking en die zullen alleen maar stijgen. Het volwassenenonderwijs heeft ook een altijd maar grotere rol in het kader van het tweedekansonderwijs.

De sector is voorstander van een leersteunmodel voor het volwassenenonderwijs. Hoe ziet men dat concreet?

Meer dan 40 procent van de centra heeft cursisten al het advies gegeven om niet te starten met een opleiding. De centra kunnen cursisten in principe niet weigeren, maar hoe kan worden vermeden dat volwassenen die wegens een tekort aan daadkracht een negatieve ervaring hebben gehad toch nog aan een opleiding beginnen en voldoende ondersteuning en begeleiding krijgen?

Uit een bevraging van de Vlor bleek dat minder dan 50 procent van de centra gebruikmaakt van de SOL-middelen voor cursisten met een functiebeperking. Wat is daarvoor de reden? Hoe kunnen de middelen beter en efficiënter ingezet worden?

Het stelsel van duaal leren is ook in het volwassenenonderwijs ingevoerd. Er is blijkbaar weinig interesse in de duale trajecten. Daarnaast was er ook uitval bij de cursisten en keren ze soms terug naar de niet-duale variant of een gelijkaardige opleiding in een ander onderwijssegment. Wat is de stand van zaken? Wat zijn de oorzaken?

Knelpuntberoepen spelen een belangrijke rol in de financiering. Vanuit bepaalde CVO's klinkt de kritiek dat de lijst met opleidingen waar de coëfficiënt voor studiegebieden met een structureel knelpuntkarakter van kracht is, niet is afgestemd met de lijst van knelpuntberoepen van VDAB. Daardoor misloopt men middelen voor bepaalde opleidingen. De huidige decretale vormgeving van opleidingen is volgens sommige centra te rigide. Evaluaties en aanpassingen gebeuren door de Vlaamse Regering om de 5 jaar, terwijl de knelpuntberoepenlijst van VDAB elk jaar wordt geactualiseerd. Moet volgens de sector de evaluatiecyclus meer gelijklopen, is een volledige harmonisatie van de lijsten nodig of welke maatregelen zijn nodig om dat probleem op te lossen?

Er werd gezegd dat er geen continuïteit is en data niet gedeeld worden door het secundair onderwijs, de CLB's, de examencommissie, VDAB enzovoort. Ook met de centra voor inburgering verloopt de communicatie niet altijd optimaal. De CVO's moeten informatie telkens opnieuw opvragen, maar dat zorgt voor allerlei praktische problemen. Welke concrete oplossingen zien de sprekers voor de problematische informatiedoorstroming?

1.5. Karolien Grosemans

Karolien Grosemans is haar carrière gestart in het volwassenenonderwijs en heeft dus ook een hart voor de sector.

Er werd benadrukt dat het volwassenenonderwijs te weinig gekend is. Er is een Vlaanderenbrede communicatiecampagne gelanceerd om het volwassenenonderwijs als een sterk merk te promoten. Er komt nog een campagne op de nationale televisie, op bussen en trams en in het straatbeeld om het belang van levenslang leren in de verf te zetten. Vlaanderen heeft helaas nog niet de cultuur van levenslang leren en wil bijvoorbeeld de Scandinavische landen bijbenen. Die campagne richt zich op de inschrijvingen van januari 2024. Hoe evalueert de sector tot nu toe de campagne? Was men ook betrokken?

Het Opleidingskompas moet ervoor zorgen dat mensen goed worden toegeleid naar de meest geschikte opleiding. De minister heeft daarvoor 1,6 miljoen euro uitgetrokken, geeft de spreker mee. Wat zijn de eerste ervaringen met het Opleidingskompas?

Voor het relanceplan Edusprong is 60 miljoen euro vrijgemaakt, om het volwassenenonderwijs structureel te versterken, met de focus op kwetsbare groepen. De sector detecteert heel veel leerstoornissen en andere zorgnoden. Het antwoord van de minister op vragen die de spreker daarover stelde was dat cursisten zonder diploma secundair onderwijs zwaarder doorwegen in de berekening van de omkadering van de centra. De centra kunnen die middelen vrij inzetten. Er is dus vertrouwen dat ze die middelen goed besteden. Het lid hoort dat de centra met veel moeilijkheden kampen. Kunnen met de extra ondersteuning de verhoogde zorgvragen mee opgevangen worden? Is samenwerking met het secundair onderwijs en de CLB's nodig, zodat dossiers niet van nul opnieuw moeten worden opgebouwd? Wat zijn de drempels?

Er is bewust gefocust op kwetsbare groepen en meer flexibiliteit, zoals opleidingen met afstandslernen en hybride onderwijs. Hoe verloopt de digitalisering in het volwassenenonderwijs?

Via open modules kan de opleiding beter worden afgestemd op de betrokken cursist. Dat wordt momenteel geëvalueerd door de administratie. Op grond daarvan zal worden beslist welke maatregelen structureel verankerd worden. Hoe evalueert de sector momenteel Edusprong?

In het kader van Edusprong werd ook de opdracht gegeven aan CBE en CVO om een regioscan te maken samen met de regionale partners, om de lokale opleidingsbehoeften in kaart te brengen en vervolgens het aanbod daarop af te stemmen. Hoe verloopt dat?

Steeds meer aanbieders van volwassenenonderwijs werken samen met VDAB, UNIZO en Voka en bieden arbeidsmarktgerichte opleidingen aan. Worden de beroepsgerichte opleidingen populairder?

Uit informatie uit de sector leert de spreker dat heel wat regelgeving over personeel en ondersteunende maatregelen niet strookt met de realiteit. De regelgeving zou nog flexibeler moeten en wringt met de inherente structuur van het volwassenenonderwijs. Welke specifieke regels belemmeren op dit moment de werking het meest om een toekomstgericht personeelsstatuut te creëren?

Er werd verwezen naar de evolutie van het profiel van de cursisten, van wie velen het volwassenenonderwijs zien als een verlengstuk van het secundair onderwijs. Er is een verschuiving naar meer dagtrajecten. Ervaart de sector de spreidstand tussen jongeren die toewerken naar een diploma of een beroep en de ouderen die het meer als een hobby beschouwen? Denkt men aan een rationalisering? Hoe gaat men om met het diverse publiek?

Een van de belangrijkste uitdagingen is volgens de spreker hoe men toekomstgericht cursussen en lesgevers kan afstemmen op de fluctuerende en snel evoluerende

arbeidsmarkt. Hoe ziet de sector daarvoor een oplossing, want men wil arbeidsmarktgericht werken.

Duaal leren loopt nog niet vlot, maar het is ook pas ingevoerd in september 2022. De sector heeft wel ervaring met werkplekleren. Wat maakt het moeilijk om duaal leren echt op de rails te krijgen?

Karolien Grosemans gaat tot slot in op het inzetten van de gastleraar via een dienstverleningscontract. De sector kan met een bedrijf of organisatie een overeenkomst afsluiten om tijdelijk werknemers in dienst te nemen voor vacatures waarvoor geen statutair personeel gevonden kan worden. Zijn er cijfers over de gastleraren? Hoe verloopt dat?

1.6. Arnout Coel

De vraag van *Arnout Coel* is van pragmatisch-budgettaire aard en gebaseerd op de samenvatting op het einde van de presentatie. Er is nood aan een versterkt personeelsstatuut, aan extra werkingsmiddelen, aan volwaardige zorgondersteuning en er zijn noden op het vlak van infrastructuur. Het lid heeft begrip voor elk van de componenten, maar vraagt zich af of de sector zelf al een inschatting heeft gemaakt van de budgettaire implicaties om aan de noden voor de vier componenten tegemoet te komen. Moet dat budget integraal als extra worden beschouwd of kan een deel opgevangen worden door te kijken naar het aantal locaties met een aanbod en naar het aantal opleidingen?

1.7. Jan Laeremans

Jan Laeremans gaat nog in op de projectmatige asielmiddelen, waarvan de sector vindt dat die beter structureel zouden worden. Het lid vraagt meer toelichting over de grootteorde en dergelijke.

2. Antwoorden van het volwassenenonderwijs

Carmen Wullaert gaat eerst in op de vraag naar data over de impact van het volwassenenonderwijs. De spreker bevestigt dat de sector worstelt met data en ook de overheid heeft niet altijd de geschikte data om juiste beleidskeuzes te kunnen maken. Dat heeft ook te maken met de ontwikkelingen van het volwassenenonderwijs de voorbije jaren, waardoor het moeilijk is om te benchmarken. Sommige data werden ook niet bijgehouden. Slaagcijfers zijn bijvoorbeeld wel beschikbaar en daarop scoren CVO en Ligo hoog in vergelijking met andere flexibele trajecten in andere onderwijsniveaus en -vormen. Maar de sector voelt dat de impact veel verder gaat en acht het nodig dat er een impactbevraging komt. Een onderzoekscel van de VUB, onder leiding van professor Maurice De Greef, is daarmee bezig. Enkele CVO's zijn betrokken en zullen binnenkort bevragingen lanceren. De spreker veronderstelt dat daarbij aangetoond zal worden dat de impact van het volwassenenonderwijs veel verder reikt dan het oplijsten van certificaten en diploma's.

De voorbije jaren hebben de centra hun aanbod meer afgestemd op wat de arbeidsmarkt nodig heeft. Vroeger was het aanbod meer gericht op persoonlijke ontwikkeling. Die opleidingen zijn nu bijna niet meer te vinden, merkt de spreker op. Als ze nog worden ingericht, komt dat dikwijls door het personeelsstatuut, want de centra werken met vastbenoemde leerkrachten die tewerkgesteld moeten worden. Het is dus niet mogelijk om van vandaag op morgen het aanbod volledig af te bouwen.

De centra blijven ook geloven in de impact op de persoonlijke ontwikkeling van mensen. Volgens arbeidsmarktspecialist Jan Denys is een arbeidsmarktgerichte opleiding niet enkel een zuivere beroepsopleiding, maar meer het aanleren van

generieke competenties en een algemene vorming die de persoonlijkheid versterkt, zodat men sterk genoeg staat in de maatschappij om daarna in het bedrijfsleven verder bijgeschoold te kunnen worden. Het volwassenenonderwijs heeft volgens de spreker een unieke positie wegens de aandacht voor de totale vorming van een cursist, wat veel verder gaat dan de vakcompetenties.

Brigitte Mariën gaat in op de NT2-test. Het CVO van de spreker heeft 7800 NT2-cursisten. Zoals het decreet voorschrijft, is het de bedoeling dat een leerkracht op het einde van richtgraad 1 een gestandaardiseerde test afneemt van de cursisten. Het probleem situeert zich hier vooral in het feit dat de test nog in een beginfase zit en de vragen nog gevalideerd moeten worden. Daar wordt de hulp van de sector gevraagd. De overheid heeft beslist om te werken met vijf afnameweken binnen het schooljaar, op vaste momenten, in heel Vlaanderen. Dat heeft voor gevolg dat alles gereorganiseerd moet worden. De test kan niet in de klas gebeuren, maar moet op een ander moment en een andere locatie. Dat brengt veel organisatorisch werk met zich mee. Dus niet het afnemen en verbeteren van de test is het probleem, maar het organiseren. Concreet betekent dat voor het centrum van de spreker dat de adjunct-directeur een maand bijna voltijds bezig is met het organiseren van de test, zodat alle cursisten op het juiste moment achter de computer zitten, ingelogd geraken en de test kunnen afleggen. Voor deze testweek ging dat om 290 cursisten. De sector vraagt dus extra middelen voor de organisatie van de test.

Marleen Mast beantwoordt de vragen over de zorgnoden. Het is volgens haar heel belangrijk om de cursist centraal te stellen en naar een diploma te leiden. De samenwerking tussen het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs op het vlak van zorg is dus van primordiaal belang.

Voor het CVO van de spreker is de stad Mechelen, vanuit het flankerend onderwijsbeleid, de facilitator geworden tussen de secundaire scholen en het volwassenenonderwijs. De stad heeft de verschillende actoren rond de tafel gebracht en de traject- en zorgbegeleiders van het secundair onderwijs en de CVO-medewerkers hebben de problematiek van de uitstroom van leerlingen zonder diploma uit het secundair onderwijs besproken en concrete stappen ondernomen om die leerlingen naar het volwassenenonderwijs toe te leiden. Na het eerste semester, als de rapporten bepaalde signalen geven, wordt met bepaalde leerlingen in gesprek gegaan en soms ook met de ouders, om te zoeken naar een mogelijk geschikt traject in het volwassenenonderwijs.

Het zou volgens de spreker mooi zijn als de CVO's een beroep zouden kunnen doen op het CLB van de eigen scholengroepen. Dat zou het geheel vereenvoudigen. Maar vanuit de praktijk merkt ze dat er bij de jonge cursisten een zekere aversie is ten opzichte van de CLB's, want dat betekent voor de jongere nog een extra gesprek. Met de huidige werkdruk en middelen is het voor de CLB's ook onmogelijk om de CVO's er nog bij te nemen, merkt Marleen Mast op. Een soort CLB binnen het CVO acht ze positief. Een cursist zoekt geborgenheid en gaat, na alle negatieve ervaringen, pas met zorg- en trajectbegeleiders en lesgevers in gesprek in het CVO zelf. Voor 18-jarigen en soms zelfs 16-jarigen die bij het CVO terechtkomen, is zelfredzaamheid niet evident, benadrukt de spreker. Ook voor de ouders van cursisten is de relatie met het CVO anders dan met een secundaire school.

Elke leraar in het volwassenenonderwijs komt in contact met een grote mix aan cursisten wat betreft scholingsgraad, geletterdheid en leeftijd. In het tweedekansonderwijs lijkt de problematiek soms op het secundair onderwijs wat betreft het handhaven van de rust in de klas. Men probeert ook leerkrachten te professionaliseren in de brede basiszorg. Voor de moeilijkere problematieken worden de cursisten doorgestuurd naar een zorg- of trajectbegeleidingsteam binnen het CVO.

Carmen Wullaert vult aan dat de Ligocentra en de CVO's de zorg opvangen, maar met middelen die normaal naar de lessen moeten gaan. De mensen die een zorgrol opnemen, doen dat binnen het lerarenambt. Dat ligt moeilijk, want later moet die persoon tewerkgesteld worden in een lesopdracht. Voor dat soort rollen zijn specifieke profielen nodig. Het zou helpen om aparte ambten aan te stellen en dat deze aanstellingen geen impact hebben op de gewone lesuren. Met de huidige schaal-grootte van de CVO's kan men dat zelf organiseren, maar liefst in aparte rollen.

Dave Bonte gaat in op de meest prioritaire maatregelen om het personeelsstatuut in het volwassenenonderwijs scherper te krijgen en noemt er drie. Ten eerste is er nood aan een grotere variëteit in ambten, met als voorbeeld de zorgcoördinatie. Ook binnen die coördinatie is variatie nodig, ook wat loonspanning betreft. Het volwassenenonderwijs heeft op dat vlak in 2019 een stap achteruitgezet, meent de spreker. Toen hbo en SLO nog aanwezig waren in het volwassenenonderwijs waren er opties om loonspanningen te creëren binnen de coördinatieopdrachten. Door het verdwijnen van hbo en SLO en met het nieuwe Financieringsdecreet is die optie verdwenen. Er werd een alternatief geboden met de oprichting van staf-medewerkerfuncties binnen de puntenenveloppe, maar die enveloppe is binnen het volwassenenonderwijs zo beperkt dat het niet afdoende is om binnen de coördinatie een loonspanning te creëren.

Het tweede punt gaat specifiek over het statuut van de CVO's. Dat sluit zeer nauw aan bij het statuut van het leerplichtonderwijs. De vervangingsregelgeving is een zeer grote problematiek. Een recente cao probeert daar een antwoord op te bieden en er is ook regelgeving in de maak. De spreker hoopt dat dat een afdoende antwoord zal kunnen zijn om lesgevers in intensieve modules die ziek zijn voor een korte periode te kunnen vervangen. Men is nu onderhevig aan de regels voor het secundair onderwijs, waardoor vervangingen pas mogelijk zijn na twee weken afwezigheid en vervangingen voor de vakanties niet mogelijk zijn. Voor een intensief traject samen met een bedrijf net voor een vakantie, loopt men dan volledig vast. Het zal nuttig zijn om te analyseren of de maatregelen die genomen zullen worden een antwoord bieden, meent de spreker.

Een derde punt dat ook voortvloeit uit de regeling voor het leerplichtonderwijs, met een klein verschil tussen CVO en Ligo, betreft de rechtenopbouw van personeelsleden. Voor het secundair onderwijs is er een zeer snelle opbouw van TADD en een snelle mogelijkheid tot vaste benoeming. Daardoor rijst de vraag of binnen de zeer flexibele context van het volwassenenonderwijs geen variant nodig is. Als er een piek is in het aanbod, zit een CVO het jaar nadien direct met TADD-gerechtigde personeelsleden.

De anciënniteitsregeling van het secundair onderwijs is daarentegen weer niet van toepassing voor het volwassenenonderwijs. De sector betreurt dat. Er is het besef dat het niet evident is om dat van de ene op de andere dag gelijk te trekken. De piste wordt geopperd om te werken op basis van de prioritaire doelgroepen van het volwassenenonderwijs voor het meenemen van anciënniteit en knelpuntberoepen waar weinig lesgevers voor worden gevonden.

Dave Bonte geeft nog mee dat zijn centrum nog geen gebruikmaakt van gastleraren, omdat in het volwassenenonderwijs vaak met eigen werkingsmiddelen gast-sprekers worden uitgenodigd. Hij vermoedt dat veel CVO's – waar een gelijkaardige systematiek al bestaat – de nieuw ingevoerde systematiek van de gastleraar, die nieuwe administratieve rompslomp met zich meebrengt en put uit de lerarenuren, nog niet gebruiken. Maar dat mag niet het idee doen ontstaan dat in het volwas-senenonderwijs geen gebruik wordt gemaakt van die mensen, want het gebeurt al veel langer, maar op basis van de eigen werkingsmiddelen.

Marissa Martens gaat in op de vragen over outreachend werken. Er kan volgens de spreker een gradatie bestaan tussen rigide kaders en vrij inzetbare middelen. Voor startende partnerschappen kan bijvoorbeeld een soort van bonus afgesproken worden voor een bepaalde periode en/of doelpublieken. Partners onderling, bijvoorbeeld VDAB en het Agentschap Integratie en Inburgering, kunnen dezelfde regels hanteren als ze partnerschappen oprichten. Bij de opstart van het BENO-project had de spreker overleg met andere Ligocentra en bleek dat de aanpak verschillend was in andere provincies. De partners passen de regels soms anders toe. Het zou gemakkelijker zijn als het beleid eenvormig zou zijn.

Het zou interessant zijn dat het structureel mogelijk zou zijn dat de Ligocentra in het lager onderwijs taalondersteuning kunnen geven, dan moeten er niet met elke lagere school afspraken worden gemaakt.

Voor de sensibilisering van de partners zou het een meerwaarde zijn om over vrij inzetbare middelen te beschikken en dat iemand daarvoor vrijgesteld kan worden. Het doelpubliek van de Ligocentra zijn de mensen zonder diploma secundair onderwijs, maar men wil ook de mensen die met die mensen moeten werken dagelijks kunnen ondersteunen, want de Ligocentra hebben de expertise over laaggeletterdheid in huis.

Dat kan volgens de spreker ook een antwoord bieden op de vraag hoe mensen naar het volwassenenonderwijs toegeleid kunnen worden. Levenslang leren scoort nog niet goed, maar de sensibiliserende rol naar partners kan ook helpen dat mensen de weg naar het volwassenenonderwijs vinden.

De Ligocentra zijn volledig gericht op het doen verwerven van basiscompetenties. Cursisten starten niet zomaar, er gebeuren intakegesprekken. Daaruit blijkt direct of iemand beter bij Ligo of CVO terecht kan. Het zou volgens Marissa Martens een basisrecht moeten zijn dat de mensen die bij Ligo les volgen en een intake positief hebben afgerond het vertrouwen krijgen van het beleid en gratis kunnen instromen.

3. Replieken van de leden en bijkomende antwoorden

Thijs Verbeurgt zegt dat nadenken over structuren over zorg moet gebeuren vanuit de invalshoek van de cursisten. Zij hebben dikwijls faalervaringen in het leerplichtonderwijs achter de rug. Het kan langs de ene kant interessant zijn om voor het volwassenenonderwijs een andere structuur op te zetten, waardoor cursisten niet aan het secundair onderwijs denken, maar langs de andere kant hebben jongeren misschien wel nood aan een herkenbare structuur.

Johan Danen vraagt wat moet gebeuren om de mensen bij het volwassenenonderwijs te krijgen en verwijst naar de Leerwinkels, die volgens hem bijzonder goed werk leveren. Iemand met een vage vormingsvraag kan bij de Leerwinkels terecht en wordt dan in een richting begeleid. De spreker is voorstander om de Leerwinkels Vlaanderenbreed uit te rollen.

Over het ontbreken van een middenkader zegt het lid dat dat soms ook in het leerplichtonderwijs een probleem is met het oog op het beleidsvoerend vermogen. Is het een idee om niet-geoordeelde middelen ter beschikking te stellen van het volwassenenonderwijs om het middenkader in te vullen naar eigen inzichten?

Het lid is van mening dat het te veel oormerken van middelen in het leerplichtonderwijs soms voor problemen zorgt, maar elke oplossing bevat ook nieuwe valkuilen.

Heeft het volwassenenonderwijs ook last van het lerarentekort?

Hoe ziet de sector de oplossingen voor de infrastructuur en het niet meer kunnen gebruiken van de lokalen van het leerplichtonderwijs?

Koen Daniëls vraagt hoe het volwassenenonderwijs de samenwerking met de verschillende spelers – VDAB, SYNTRA enzovoort – concreet ziet wat betreft de optimale inzet van personeel en locaties.

Marissa Martens bevestigt dat Leerwinkels doorverwijzen naar Ligo, maar volgens haar ervaring is de instroom specifiek voor Ligo vrij beperkt. De vraag is of de mensen wel de weg naar de Leerwinkel vinden.

Ter illustratie van de samenwerking geeft ze het voorbeeld van een OKAN-school die aan Ligo de vraag stelde om een groep leerlingen in het secundair te ondersteunen die het heel moeilijk heeft en niet naar duaal leren doorverwezen kan worden. Daar botst Ligo op het regelgevend kader. Het mag niet, terwijl Ligo die jongeren perfect zou kunnen ondersteunen waardoor plaatsen vrijkomen bij OKAN. In beperkte gevallen kan het volgens de spreker wel zinvol zijn dat Ligo -18-jarigen hulp kan bieden.

Dave Bonte pikt in op het voorstel om binnen het beleidsvoerend vermogen over te gaan tot weging van bepaalde ambten. Als de vraag gesteld zou worden aan de 33 CVO's en de 13 Ligocentra verwacht de spreker dat ze allemaal instemmen. Binnen een puntenenveloppe kosten bepaalde ambten meer dan andere ambten. Ook als de ambten meer zouden kosten binnen de lerarenpot maar er via het beleidsvoerend vermogen vrijheid is over het inzetten, is iedereen daarmee akkoord en heeft het geen euro extra gekost.

Carmen Wullaert zegt dat de sector weet met welk organisatiemodel men aan de slag moet. Ook de inspectie stelt dat vast. Maar men stoot op verantwoordelijkheden die moeten worden toegekend aan mensen die verloon worden op een manier die niet te vergelijken is met rollen in andere onderwijssettings. Men worstelt dus vooral met de loonspanning.

Ook de inspectie bevestigt dat de manier waarop het volwassenenonderwijs is georganiseerd, met veel campussen en leslocaties, een andere manier van organiseren vraagt. Het is ook voor de inspectie een uitdaging om de kwaliteitscontrole daarop af te stemmen.

Het is volgens de spreker net niet nodig om te centraliseren. Het grote verschil met de andere onderwijsniveaus en -vormen is dat het volwassenenonderwijs, om het levenslang leren te ondersteunen, zo dicht mogelijk bij de cursist aanwezig moet zijn. Voor nicheopleidingen kunnen afspraken worden gemaakt en de regioscan heeft zeker geleid tot een betere afstemming tussen partners. Er is ook beter zicht op de noden, maar de regioscan heeft ook aangetoond dat de sector nog onvoldoende gekend is bij de bedrijven. Dan komt weer de outreachende rol, die men tot nu toe veelal niet kon opnemen, in de focus. SYNTRA bijvoorbeeld heeft accountmanagers die continu de werking promoten. Het zou al helpen als de partners op de hoogte zijn van de mogelijkheden in het volwassenenonderwijs, stipt de spreker aan.

Over de samenwerking met partners om infrastructuur ter beschikking te stellen, bijvoorbeeld VDAB, botst het volwassenenonderwijs op de financiële aspecten. Vroeger kon men soms voor heel weinig geld gebruikmaken van infrastructuur in secundaire scholen, maar nu is het volwassenenonderwijs zelfs soms niet meer welkom. Daarvoor zijn er twee redenen. Ook de partners worden geconfronteerd met hogere kosten en als ze energiekosten moeten doorrekenen, is dat niet altijd eenvoudig en kunnen centra dat niet altijd betalen met de werkingsmiddelen. Ook wat de centra kunnen vragen aan de cursist is geplafonneerd. Met de beschikbare middelen is men soms niet in staat om de basisenergiekost voor het gebruik van infrastructuur te dekken, maakt de spreker duidelijk. Dan stopt de samenwerking.

De centra zoeken naar andere modellen en zijn bijna verplicht om zelf infrastructuur te bouwen of te kopen, omdat daar wel subsidies voor mogelijk zijn. Dat is volgens de spreker niet helemaal logisch, want het doel moet zijn om de aanwezige infrastructuur optimaal te benutten.

De tweede reden waarom directies van het leerplichtonderwijs het volwassenenonderwijs niet graag meer zien komen, is omdat het dagaanbod van de centra heel veel organisatie vraagt. Er werden ooit projecten uitgetekend waarbij volwassenen en leerlingen samen in een atelierruimte stonden. De spreker vindt dat een prachtig didactisch concept, maar directies komen daarvan terug omdat het organisatorisch moeilijker is.

Gelukkig zijn er nog genoeg partners in het Vlaamse onderwijslandschap die samenwerking wel nog zien zitten, maar dat is geen structurele oplossing. Veel technische opleidingen hebben het moeilijk om nog infrastructuur te vinden. Men probeert afspraken te maken met VDAB, maar daar stoot men op dezelfde problemen. Er zijn centrale afspraken, met soms een minimumverhuurprijs, en dan eindigt ook die samenwerkingsmogelijkheid.

Marleen Mast geeft vanuit haar ervaring in Mechelen nog het belang en de rol van de Leerwinkel mee. De Leerwinkel bestaat twee jaar, startte met een medewerker en is nu uitgebreid in actieradius en telt drie medewerkers. Uit een bevraging blijkt dat een goede zaak te zijn voor de toeleiding naar het CVO.

De spreker pleit er ook voor dat Onderwijs voortrekker zou zijn van het Vlaams Partnerschap Levenslang Leren. Nu is dat Werk, maar volwassenenonderwijs als vorm van levenslang leren hoort volgens de spreker bij Onderwijs.

De GO! Academy is een online platform waarin de CVO's van het GO! de middelen vanuit Edusprong samengelegd hebben en gekeken werd naar de expertise van de verschillende CVO's om online diplomagerichte opleidingen aan te bieden. Binnen een opleiding kan een online traject aangeboden worden met de nodige materialen. Het online aanbod wordt gebundeld, zodat de middelen op een rationele manier ingezet worden.

De coronacrisis was een stimulans om online een ander doelpubliek aan te trekken, gelet op de hedendaagse noden.

Het taalaanbod binnen de CVO's is verminderd. Iedereen is ervan overtuigd dat taal belangrijk is in een job. Maar met de beperkte middelen van de CVO's moeten keuzes gemaakt worden. Om een gemiddelde klas financieel rendabel te houden zijn vijftien cursisten nodig, maar als alle parameters in kaart worden gebracht, gaat het om twintig cursisten. In latere jaren van een opleiding is dat niet evident en maakt een centrum soms de keuze om de cursist toe te leiden naar een diplomagerichte opleiding of een beroepsopleiding. Dat is ook het kader dat de overheid creëert.

De noden binnen NT2, AAV en de diplomagerichte opleidingen zijn heel groot, benadrukt de spreker nogmaals. Wat niet belet dat talen heel belangrijk zijn.

Brigitte Mariën verduidelijkt dat de asielmiddelen 10 jaar geleden werden ingevoerd. Er waren toen twee types middelen, een voor inburgering en een voor asiel. Inburgering is al ingekanteld in de reguliere middelen. Iedereen hoopt op vrede in de wereld, zodat de instroom vermindert, maar het omgekeerde is eerder het geval. Het centrum van de spreker heeft 6400 uur asiel, wat neerkomt op 8 vte's. Die middelen worden structureel ingezet gedurende het hele schooljaar. Er zijn heel wat regels. Zo mogen de modules niet eindigen na december, bijvoorbeeld.

Haar centrum heeft een heel goede relatie met Inburgering, geeft de spreker mee. Vanuit Inburgering komt de vraag om een bepaald aantal klassen in te richten van verschillende niveaus en intensiteiten. Daarna komen de extra vragen en daarvoor worden de asielmiddelen gebruikt. Als die middelen niet meer worden toegekend, zullen de extra vragen niet meer beantwoord kunnen worden. Brigitte Mariën illustreert dat met de evolutie van het aantal Oekraïense cursisten. Drie jaar geleden waren er in haar centrum twintig, nu veertienhonderd.

De minister voorziet in een budget voor asielmiddelen en die worden dan verdeeld. De centra konden doorgeven wat ze nodig hadden en op basis daarvan kwam een verdeling tot stand. De centra met grotere noden, zoals in de grote steden, kregen ook meer. Nu is er overal een toestroom, waardoor er grotere concurrentie is voor de middelen, want eigenlijk zijn ze niet meer toereikend. De spreker begrijpt dat de minister de middelen niet wil inkantelen, maar door de coronacrisis is de open-endfinanciering voor NT2 tijdelijk, voor de duurtijd van de coronacrisis, on hold gezet. Daardoor werd nog 4000 uur afgetopt voor NT2, merkt de spreker op. Dat zorgt er wel voor dat de asielmiddelen belangrijk zijn voor de NT2-centra.

Marissa Martens beschrijft dat haar centrum 39 decretale vte's en 9 vte's asiel heeft. Als pas op 23 december duidelijk is welke asielmiddelen er voor volgend jaar zijn, is het een uitdaging om een duurzaam personeelsbeleid te voeren en ervoor te zorgen dat leraren nog naar het volwassenenonderwijs willen komen. Dat is een extra reden waarom de inkanteling belangrijk is.

Dave Bonte gaat in op de vragen over duaal leren. In zijn centrum is een mooi traject tot stand gekomen voor de opleiding zorgkundige. Logistiek assistenten werden op de werkplek omgevormd tot zorgkundigen. Hij noemt dat een groot succes. Het aantal trajecten dat effectief als duaal wordt ingericht, is momenteel relatief laag. Dat komt vooral door de lange traditie van het volwassenenonderwijs met werkplekleren. De administratieve lasten om een traject binnen de regelgeving van duaal leren in te richten, zijn niet te onderschatten, benadrukt de spreker. Het volwassenenonderwijs heeft de mogelijkheid om inhoudelijk hetzelfde te realiseren zonder officieel onder de regels van duaal leren te vallen, merkt hij op.

Eddy Demeersseman focust nog op het gebruikmaken van lokalen voor technische opleidingen. VDAB wil lokalen ter beschikking stellen aan kostprijs, maar de prijzen mogen ook niet lager liggen, want dan is er sprake van dubbele financiering. Maar zelfs aan die lage prijs moet het volwassenenonderwijs viermaal de werkmiddelen per cursist inzetten om de huur te betalen. Door de heel beperkte werkmiddelen voor het volwassenenonderwijs is zelfs lokalen huren aan kostprijs niet haalbaar.

Joke Drikkoningen pikt in op de vragen over laaggeletterden in de communicatiecampagne, het opleidingskompas en de NT2-testen. Men moet vaak naar de cursisten toestappen. Het is vaak moeilijk om profielen die bij Ligo komen te betrekken in een communicatiecampagne. Door de snelheid waarmee een en ander gerealiseerd moest worden, zijn de ambassadeurs die Ligo voorstelde niet in de communicatiecampagne opgenomen. Er worden dan wel oplossingen gezocht, maar dat is half werk, meent de spreker. De vraag van Ligo is om erkend te worden als experten laaggeletterdheid en van in het begin betrokken te worden. Zij weten hoeveel tijd en energie het kost om mensen over de streep te trekken.

Het Opleidingskompas is heel goed voor iemand die geschoold is en een beetje zicht heeft op onderwijs en vorming. Maar iemand die daar geen idee van heeft, loopt gewoon verloren in de vele technische termen, stelt de spreker. Wat de overheid aanbiedt, zou meer de link moeten leggen met de manier waarop Ligo probeert de cursist te betrekken.

De NT2-testen lopen en er is nieuws over de wetenschappelijke ondersteuning. Alles voor A2 loopt volgens plan, er wordt gestart met de kalibratie en validering. Voor de alfacursisten is dat niet duidelijk. Voor de alfacursisten die een schriftelijke test 1.1 halen – een andere test dan voor de gealfabetiseerde NT2-ers – zal pas met de kalibratie en de pilot gestart kunnen worden in januari 2024. Het is nog onduidelijk welke impact dat heeft op het traject. De spreker doet de oproep aan de commissie om te bewaken dat er ook voor die groep een betrouwbare en valide test komt, want ook voor hen heeft die test heel veel consequenties.

Tot slot gaat ze in op de vraag waarom samenwerkingen zo moeilijk lopen. De spreker heeft snel opgelijst met welke samenwerkingen Ligo bezig is en denkt aan Edusprong, digibanken, Leesoffensief, capacity building, tenderen voor VDAB enzovoort. Dat zijn allemaal projectaanvragen die ingediend moeten worden, die stuk voor stuk planlast en administratie met zich meebrengen. Die middelen zouden volgens de spreker op een zinvollere manier ingezet kunnen worden als Ligo automatisch partner zou zijn. Als Ligo bij VDAB moet tenderen voor taalcoaching op de werkvloer is dat opmerkelijk, want Ligo heeft de expertise maar moet nog eens extra bewijzen daarover te beschikken.

Enkele kleine ingrepen over afspraken kan Ligo zeker vooruithelpen bij het opzetten van samenwerkingen, besluit Joke Drijkoningen.

Griet Mathieu beantwoordt de vraag over flexibiliteit en open modules. De overheid is volgens haar soms terughoudend om de open modules uit te breiden. Er is een expliciete vraag om dat wel te doen, zeker voor de technische beroepen. Dat zou kunnen bijdragen tot een grotere maatschappelijke rol van het volwassenenonderwijs en draagt bij tot de welvaart van Vlaanderen.

Koen Pelleriaux voegt nog iets toe over de infrastructuur. Het huidige volwassenenonderwijs wordt geregeld door het decreet Volwassenenonderwijs van 2007 (*Parl.St.* VI.Parl. 2006-07, nr. 1201/1). Bij de onderhandelingen over dat decreet heeft de overheid een protocol afgesloten waarin ook overheidsengagementen staan: "De overheid engageert zich om de centra voor volwassenenonderwijs vanaf 1 januari 2008 op te nemen bij de berekening van de middelen voor infrastructuur in het onderwijs. Hiervoor zal een bijkomend budget gezocht worden." Dat is sinds 2008 nooit gebeurd, merkt de spreker op.

De *voorzitter* besluit dat het enorm belangrijk was om de werking van het volwassenenonderwijs toe te lichten en de uitdagingen en knelpunten te situeren. Het is goed dat de parlementsleden daar, met het oog op 2024, goed van op de hoogte zijn.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Kristof SLAGMULDER
Johan DANEN
Loes VANDROMME,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AAV	aanvullende algemene vorming
AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
AV	Algemene Vorming
buso	buitengewoon secundair onderwijs
CBE	centrum voor basiseducatie
dko	deeltijds kunstonderwijs
ESF	Europees Sociaal Fonds
EVRM	Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
IAC	individueel aangepast curriculum
NT2	Nederlands als tweede taal
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers/ onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers
OLC	open leercentrum
OVSG	Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten
POV	Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
SLO	specifieke lerarenopleiding
SOL	Speciale Onderwijsleermiddelen
TADD	tijdelijke aanstelling van doorlopende duur
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VUB	Vrije Universiteit Brussel
WSE	Werk en Sociale Economie